

Artesia Comitatus.

334

*Regio,
Unde dicta.*

Situs.

Aëris temperies.

Soli fertilitas.

*Imperium majo-
rum.*

Urbes.

Artesia maximam partem complectitur eorum, qui Caesari *Atrebates*, ab urbe primaria, quam ipse vocat *Atrebatum*. Marius tamen Niger hic constituit *Ambianos*. Ptolemæus etiam Atrebatios inter Sequanam & Phrudium qui nunc dicitur *la Somme*, collocat. Nomen autem recens *Artesia* a voce *Arras* qua nunc Metropolis nuncupatur, quasi *Arratesia* per syncopen extrita syllaba formatum, vulgo *Artois*. Termini hodie sunt, a Septentrione Flandria, a qua discreta est fluvio *Lisa* & nova Fossa: ad Austrum & Occasum *Picardia*, ad Orientem *Flandria Gallica* & ager *Cameracensis*. Aër suavis & serenus, regio fertilis, imprimis Tritici, cujus copiam non suis tantum abunde suggerit, sed vicinis quoque Flandris, Brabantis, aliisque. Antverpiensium & Mechliniensium hoc unicum horreum est. Vino caret, ignava potius Incolarum socordia, quam vel Cœli vel Soli injuria. Ditio hæc olim Flandrorum: Totam enim *Balduino Ardennensi* dotis loco dedit Carolus Calvus, quum is Juditham uxorem duceret. Postea Philippus Alsatus quum Neptem suam Isabellam locaret Philippo Ludovici VII Galliarum Regis filio dotem ei dedit Flandriam Occiduam, hoc est tractum eum qui est a nova Fossa, usque in Picardiam. Eum Philippus anno M C XCV fecit Comitatensem, deditque filio suo *Ludovico*, qui primus Artesia Comes fuit, postea Gallia Rex, & pater Ludovici Sancti. Anno vero M CCC X X C I *Ludovicus Malanus* Comes Flandria post Matris obitum factus est Comes Artesia: atque ita rursus uterque Comitatus conjunctus fuit. Obitu autem Caroli Audacis Burgundia Ducis, *Ludovicus XI* Gallia Rex iterum Artesia potitus est: quæ postremum pacto & fœdere Caroli VIII Gallia Regis & Maximiliani Imperatoris celsit *Philippo Austriaco* Maximiliani F. patri Caroli V anno M CCCC X C II. Urbes præcipuas habet *Atrebatum*, Fanum *S. Audomari*, *Bethuniam*, *Ariam* & *Bapalmam*: cæteræ minores sunt. *Atrebatum*, vulgo *Arras*, *Atrecht*, ad Scarpam fluvium situm est, ingens, propugnaculis fossisque munitissimum, speciem refert duarum urbium quarum alteram vocant *la Cité*, estque juris Episcopalis: alteram *la Ville* estque juris Principalis. Minor illa est, sed amœna, habetque templum cathedrale elegantissimum, sacrum B. Virgini. Hic magna religione, & egregio cum peregrinorum lapidum apparatu, certum Manna adservatur, quod D. Hieronymus ætate sua, ad hanc regionem pluissè, suis in Epistolis, refert. Hæc major, ædificiorum platearumque capacitate & fori amplitudine vehementer laudata. Domus omnes fornicibus subterraneis capacissimis sustentantur, adversus obsidionis vim excavatis. Habet præterea Bibliothecam Manuscriptorum librorum omnis generis, sed potissimum Theologici. Patria hæc fuit Fr. Balduini, Jurisperiti celeberrimi, cujus Parisiis Monumentum in æde Maturini est tale: CUI ACI, BALDUINUS HIC JACET. HOC TECUM REPUTA ET V ALE. MORTUIS NOBIS JURISPRUDENTIAM GRAVIS CORRIPIET SOPOR. Franc. Bald. Jurisc. ob. anno at. LIV. XI Novemb. a partu Virginis MDLXIII *Papirius Massonus* Balduini auditor P. In eadem civitate natus clariss. CAROLUS CLUSTUS eruditionis omnis atque elegantia decus, qui post regiones plurimas peragratas in Batavico Athenæo senex leniter conquiescit, manumque extremam imponit dignis immortalitate operibus. Urbs sic satis frequentata, quorum alii Mercatores, alii Opifices. Horum sunt multa Collegia, quorum maxima pars Lanaria studet.